

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	286
Land:	Syrien
Kilde:	Svenske Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
Titel:	Mänskliga rättigheter i Syrien 2011
Udgivet:	30. juni 2012
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. oktober 2012

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör sökas också från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Syrien 2011

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna och trendanalys

Det redan oroväckande läget för mänskliga rättigheter i Syrien har under 2011 drastiskt försämrats. Sedan protestaktionerna inleddes i mars och besvarades med våld från statsmaktens sida har de mänskliga rättigheterna kränkts i stor skala. Vid årets slut ska enligt FN:s uppgifter ungefär 5 500 personer – varav över 300 barn – ha dödats i samband med oroligheterna. Ännu fler har sårats, mer än 14 000 personer har frihetsberövats och tiotusentals har sökt skydd i grannländerna eller inom Syrien.

Den undersökningskommission (Commission of Inquiry) som FN:s råd för mänskliga rättigheter tillsatte i september uttrycker i sin rapport farhågor över att brott mot mänskligheten har begåtts på olika håll i Syrien, bland annat i Damaskus, Dara'a, Duma, Hama, Homs och Idlib.

Som svar på protestaktionerna och de internationella påtryckningarna inleddes en reformprocess som bland annat innebar att 1963 års undantagslagar upphävdes, säkerhetsdomstolen avskaffades, demonstrationsrätten reglerades och nya medie- och partilag stiftades. En kommitté med uppgift att revidera konstitutionen tillsattes under hösten. Reformerna har dock inte genomförts i praktiken. Säkerhetstjänsterna står fortfarande över lagen och omfattas av strafffrihet. Regimkritiker övervakas och kontrolleras genom reseförbud och hot samt ådöms i många fall mångåriga fängelsestraff. Begränsningar av rätten till föreningsfrihet gör det svårt och ofta olagligt för rättighetsorganisationer att bedriva verksamhet. Antalet godtyckliga frihetsberövanden har ökat kraftigt sedan protestaktionerna inleddes liksom förekomsten av tortyr och påtvingade försvinnanden.

Dödsstraffet tillämpas och offentliga avrättningar genomförs. Dödsstraff utdöms främst för grova mord och sexuella övergrepp samt för desertering och högförräderi. I december antogs en lag om dödsstraff för distribution och medhjälp till distribution av vapen i syfte att begå terrorbrott. Det finns uppgifter om att summariska avrättningar har förekommit.

Grundläggande ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter liksom rätten till arbete, utbildning och hälsovård garanteras av konstitutionen och annan lagstiftning. Tillämpningen är dock bristande. Ytterligare reformer i syfte att råda bot på den ineffektiva ekonomin behövs, liksom att genomföra redan beslutade reformer. De reformer som trots allt har genomförts har snarast bidragit till ökade klyftor i samhället. Sedan upproret inleddes har den ekonomiska och sociala situationen kraftigt försämrats, särskilt i de av armén belägrade områdena.

Barns rättigheter har kränkts i stor skala under året och situationen för flyktingar har försämrats i takt med det försämrade ekonomiska läget. Många syrier har flytt undan militära angrepp vilket har resulterat i ett stort antal internflyktingar.

Kurderernas rättigheter har stärkts något i och med en reform som har gett syriskt medborgarskap åt vissa segment av den kurdiska minoriteten. Även deras kulturella rättigheter har stärkts något.

Mot bakgrund av den kraftiga repression som ägt rum i Syrien mot fredliga demonstranter och civilbefolkningen, har EU beslutat att införa riktade sanktioner mot regimen och de personer och företag som bär ansvaret för, eller är kopplade till, repressionen.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Syrien har ratificerat följande centrala konventioner för mänskliga rättigheter:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)*, men inte anslutit sig till de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffandet av dödsstraffet. Syrien inkom med sin tredje periodiska rapport till FN:s kommitté för mänskliga rättigheter år 2004. Den fjärde skulle ha varit inlämnad 2009.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)*, men inte anslutit sig till det fakultativa protokollet om enskild klagorätt.

Syrien inkom med sin tredje periodiska rapport till kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter år 1999.

- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD)*. Syrien skulle ha inkommit med sin femtonde periodiska rapport till kommittén för avskaffande av alla former av rasdiskriminering år 1999. Rapporterna 16–20 är ej inkomna.
- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)*, med reservation för artikel 2, 15 och 16, men däremot inte det fakultativa protokollet om enskild klagorätt. Syrien inkom med sin första rapport år 2005. Tredje och fjärde rapporten ska ha inkommit den 27 april 2012.
- Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)*, med reservation för artikel 20, men däremot inte det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr. Syrien inkom med den första rapporten 2009 (skulle ha inkommit 2005). Nästa rapport ska ha inkommit den 9 mars 2012.
- Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)*, samt de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter respektive om handel med barn och barnpornografi, med reservation för artikel 3. Syrien inkom med sin tredje och fjärde periodiska rapport 2009.
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)*. Den första rapporten skulle ha inkommit 2011.

Syrien har undertecknat men inte ratificerat Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *International Criminal Court (ICC)*. Syrien har inte undertecknat konventionen mot påtvingade försvinnanden, *Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances (CED)*.

Syrien har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention, *Convention Relating to the Status of Refugees*, eller dess protokoll. Det främsta skälet som anges är att det fortfarande saknas lösning på den arabisk-israeliska konflikten och de palestinska flyktingarnas rätt att återvända.

Syrien har också gjort en generell reservation mot artiklar i CRC och CEDAW i den mån de inte överensstämmer med nationell lagstiftning och shari'ah (islamisk rätt som bland annat hänvisar till Koranen).

FN:s råd för mänskliga rättigheter lade den 15 september 2011 fram en rapport om läget för de mänskliga rättigheterna i Syrien. Högkommissarien gavs då i uppdrag att skicka en mission till Syrien för att undersöka bland annat påstådda kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Missionen beviljades emellertid inte inresetillstånd. FN:s specialrapportörer bjuds sällan in.

Syrien var under året föremål för en så kallad allmän granskning (*Universal Periodic Review, UPR*).

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Myndigheter, militär och säkerhetsstyrkor begick våldsamma övergrepp och allvarliga människorättsbrott mot civila under året. Vissa städer belägrades och besköts av regeringsledda styrkor och tillgången på livsmedel, läkemedel, vård och kommunikationer ströps i dessa områden. Våld och fördrivningar ledde till kraftigt försämrade humanitära förhållanden för många syrier.

Artikel 28 i konstitutionen förbjuder tortyr, men sedan mars har användandet av såväl fysisk som psykisk tortyr ökat dramatiskt i samband med gripanden och förhör av misstänkta, även mot barn. Slag med batonger och kablar, elchocker, sexuell tortyr, samt berövande av sömn, mat och vatten har inrapporterats. Människorättsorganisationer rapporterar varje år att personer har avlidit efter att ha utsatts för tortyr.

Förhållandena i häkten och fängelser är svåra att utvärdera. Internationella Rödakorskommittén (ICRC) har fått tillträde till vissa fängelser, till exempel Adra i Damaskus, men inte till häkten och liknande platser där politiska fångar och frihetsberövade med koppling till upproret är placerade. Dock förekommer bekräftade rapporter om tortyr, överfulla lokaler, undernäring och brist på medicin och vård. Skolor, idrottsarenor och lagerlokaler ska ha använts som tillfälliga förvar.

Påtvingade försvinnanden förekommer men det är, särskilt i den situation som nu råder, omöjligt att fastställa omfattningen av dessa. Amnesty International har lyft fram flera enskilda fall. Det finns uppgifter om att summeriska och utomrättsliga avrättningar förekommer. Till exempel beskriver Human Rights Watch flera fall under 2011 i rapporten "In Cold Blood".

I april 2010 trädde en ny lag i kraft om bekämpning av brott som hänför sig till människohandel. Lagen fastställer straffsatser för personer som har varit inblandade i eller undanhållit information om människohandel. En avdelning specialiserad på att förebygga denna typ av brott har inrättats inom inrikes-

ministeriet och det är även sagt att center för vård av offer ska inrättas och vara anslutna till socialministeriet. Särskild uppmärksamhet ägnas drabbade kvinnor och barn. Under 2009–2010 öppnades två EU-finansierade skyddscenter för kvinnor, i samarbete med de syriska myndigheterna. Dessa center, i Aleppo och Damaskus, ska stödja kvinnor som har blivit utsatta för människohandel.

Det finns uppgifter om att det förekommer handel med kvinnor för prostitution i Syrien. Syrien ska också vara ett transitland för handel med kvinnor som under slavliknande förhållanden förs till Golfstaterna från bland annat Irak och staterna i före detta Sovjetunionen. Handel med kvinnor för hushållsarbete förekommer.

4. Dödsstraff

Dödsstraff kan utdömas enligt syrisk lagstiftning. Offentliga avrättningar förekommer. För bland annat grova mord, sexuella övergrepp och sedlighetsbrott samt för vissa narkotikarelaterade och ekonomiska brott föreskriver lagen dödsstraff genom hängning eller arkebusering. I december 2011 antogs en lag om dödsstraff för distribution och medhjälp till distribution av vapen i syfte att begå terrorbrott. Dödsstraff kan även utdömas i mål av politisk karaktär och vid brott mot lagen om ”opposition mot revolutionens mål” från 1964. Lag 49 från 1980 stadgar att medlemmar av det förbjudna Muslimska brödrskapet kan bestraffas med döden. Det förekommer ingen offentlig information om antalet dödsdomar. Minimiålder för dödsstraff är 18 år. Det förekommer ingen offentlig debatt om dödsstraffet.

På grund av våldsamheterna i landet har det varit svårt att få fram trovärdig information om tillämpningen av dödsstraff under 2011. Enligt Amnesty International verkställdes minst 17 avrättningar i Syrien under 2010. Under 2009 var motsvarande siffra minst åtta. Detta gör Syrien till ett av de tio länder i världen som verkställde flest avrättningar.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Enligt flera samstämmiga uppgifter har godtyckliga frihetsberövanden och trakasserier i stor skala förekommit särskilt i Homs, Hama, Jisr al-Shughour, Dara'a och Rif Dimashq (området kring Damaskus). De frihetsberövade ska ha hållits i säkerhetstjänstens lokaler, i fängelser, eller på idrottsarenor och skolor. Ögonbindel och handfängsel ska ha förekommit och de frihetsberövade ska ha nekats mat och medicinsk omvårdnad.

Personer som har försökt fly landet ska ha utsatts för beskjutning och gränsen till Libanon uppges på sina ställen ha minerats.

Syriska myndigheter belägger regelmässigt människorättsförsvarare och politiska aktivister med utreseförbud för att förhindra att de deltar i konferenser eller möten utomlands. Resor till Israel är förbjudna. Syriska medborgare som misstänks ha besökt Israel kan ställas inför rätta.

Belägringen och beskjutningen av vissa städer och områden har inneburit att civilbefolkningen inte har kunnat röra sig fritt.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Det finns i princip ett skydd för grundläggande fri- och rättigheter i konstitutionen och likhet inför lagen garanteras. Detta sattes dock ur spel under lång tid genom undantagstillståndet som infördes 1963. Att undantagstillståndet upphävdes den 21 april 2011 har emellertid inte förändrat något i praktiken. Den verkställande makten vidtar en rad extraordinära åtgärder utan föregående beslut från rättslig instans. Till dessa åtgärder hör mötesförbud, personkontroller, beslagtagningar av trycksaker, genomsökningar av bostäder och företag, arresteringar och så vidare.

Domstolarnas oberoende i förhållande till den verkställande makten är nästintill obefintligt. Korruptionen är utbredd även inom rättsväsendet. Det förekommer att advokater som tar sig an politiska fall trakasseras av säkerhetstjänsterna eller beläggs med yrkes- och utreseförbud. Domarnas oberoende stadgas i konstitutionen, men medlemskap i Baathpartiet är ett villkor. Presidenten sitter i rättsväsendets högre råd (*Higher council of Judiciary*) som administrerar rättsväsendet. Han sitter även med i högsta konstitutionsdomstolen (*Supreme Constitutional Court*) och utser dess fyra övriga medlemmar. Det syriska advokatsamfundet kontrolleras av myndigheterna.

Säkerhetsdomstolen avskaffades i april månad som ett led i reformprocessen, men politiska processer fortsätter i militärdomstolarna. I det läge som råder har det rättsliga förfarandet delvis satts ur spel och ersatts av utomrättslig godtycklighet.

Det finns brister i medborgarnas rättssäkerhet. Bekännelser tvingas fram. Tortyr används liksom påtvingade försvinnanden. Det finns ingen fungerande ordning för att undersöka påstått maktmissbruk. Ombudsmannainstitutioner saknas.

Det finns formellt inga skillnader i mäns och kvinnors tillgång till rättsväsendet, med undantag för familjerättsliga frågor. Straffbarhetsåldern för barn är tio år. Situationen för statslösa kurder är generellt besvärlig, vilket också gäller tillgången till rättssystemet.

Amnestier (benådning) utfärdas traditionsenligt av presidenten. Under 2011 har amnesti för deltagande i protestaktioner utfärdats vid ett par tillfällen efter internationella påtryckningar. De gäller dock bara redan dömda, och det har ifrågasatts om något faktiskt frisläppande verkligen ägt rum.

7. Straffrihet

Säkerhetstjänsterna står i praktiken utanför rättsystemet och åtnjuter straffrihet. Även andra representanter för staten som agerar i tjänsten omfattas av långtgående straffrihet.

Vad som hände med de uppskattningsvis 17 000 personer som anhölls under slutet på 1970-talet och början på 1980-talet, framförallt anhängare till *Muslimska brödrskapet* och andra syriska aktivister, är fortfarande okänt. Detsamma gäller för de hundratals libaneser och palestinier som anhållits i Syrien eller försvunnit i Libanon under inbördeskriget 1975–1990 eller därefter. De människorättsbrott som begicks i Hama 1982, då ett av Muslimska brödrskapet lett uppror slogs ned med våld, delar av staden förstördes och uppskattningsvis mellan 10 000 och 25 000 personer dödades, är till denna dag ouppklarade.

Till de brottstyper som sällan bestraffas hör mutbrott och annan ekonomisk kriminalitet. Korruptionen är omfattande och bidrar till att rättssystemet sätts ur spel.

8. Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Konstitutionen garanterar rätten att uttrycka sig fritt i tal och skrift, men i enlighet med de i teorin upphävida undantagslagarna görs omfattande inskränkningar i dessa rättigheter. Censur av alla tänkbara former av publikationer inklusive konst och reklam förekommer. Offentliga politiska åsikter eller aktiviteter som ifrågasätter rådande system eller det högsta ledarskapet tolereras inte. Lagen om ”opposition mot revolutionens mål” föreskriver fängelse eller till och med dödsstraff för den som uttrycker oppositionella åsikter.

Ett stort antal människorättsförsvarare, bloggare och politiska aktivister har utsatts för godtyckliga frihetsberövanden och tortyr.

Medierna står under statlig kontroll och självcensur är vanligt. Direktcensur förekommer. Presslagen från 2001 öppnade för privata medier, men förbjuder publicering av information som anses kunna skada den ”nationella säkerheten, samhällets enighet, arméns säkerhet, respekten för landet och landets ära och den syriska ekonomin”. Journalister och publicister som bryter mot lagen

riskerar fängelsestraff i upp till tre år och höga böter. Därtill har myndigheterna enligt gällande lagstiftning rätt att stänga tidningen eller förlaget i fråga. Lagen om Journalistförbundet slår fast att förbundet aktivt ska sträva efter att förverkliga Baathpartiets direktiv. Journalister måste i praktiken vara medlemmar i Journalistförbundet för att kunna arbeta. Det förekommer att journalister arresteras och utsätts för hot och trakasserier av säkerhetstjänsterna.

I *Reportrar utan gränser* pressfrihetsindex för 2011 hamnar Syrien på plats 176 av 179. Syrien nämns också som ett av de länder där organisationen oroas av regeringens allt hårdare linje. Organisationen The Syrian Centre for Media and Free Expression stängdes av myndigheterna i september 2009. Denna var landets enda icke-statliga organisation specialiserad på medier och internet-tillgång.

Internetanvändningen har ökat snabbt under de senaste åren. Internetkaféer har öppnat i de större städerna. I dag uppskattas över tre och en halv miljoner av landets cirka 22 miljoner invånare ha tillgång till internet. Enligt *Reportrar utan Gränser* är Syrien ett av världens mest förtryckande länder gentemot internetanvändare. Internet kontrolleras av säkerhetstjänsterna. Blockeringen av Facebook, YouTube och Skype hävdades visserligen i februari månad, men alla medier och alla medieutövare står under övervakning och regimen stänger ofta av eller begränsar telefontrafiken och/eller den mobila internettrafiken i anslutning till tillslag mot demonstrationer. Många blockerade sidor associeras med oppositionen, kurdiska rörelser, muslimska organisationer, mänskliga rättigheter och vissa utländska nyhetsbyråer, speciellt libanesiska. Ett flertal personer har under de senaste åren åtalats och blivit dömda, med hänvisning till framför allt nationell säkerhet, efter publicering eller korrespondens på internet. Under 2010 kom ett nytt förslag om internetlag. Lagen har redan godtagits av regeringen men måste även godkännas av parlamentet. Om förslaget skulle gå igenom kommer detta att innebära en mycket hårdare censur av material publicerat online.

En ny medielag har antagits under året och denna innebär en något större handlingsfrihet vad gäller till exempel rapportering om framträdande oppositionella, men det finns alltjämt inga mediala forum för meningsfull och öppen politisk debatt. Medielandskapet domineras av statsägda institutioner. De privata medieföretagen har kopplingar till staten eller genom affärsintressen till regimens inre krets.

9. Mötes- och föreningsfrihet

När undantagstillståndet hävdes den 21 april antogs också en lag som reglerade rätten till fredliga demonstrationer förutsatt att tillstånd har beviljats. I juni beviljades tillstånd att hålla en vaka för upprorets offer i Damaskus. I övrigt finns inga uppgifter om att tillstånd har beviljats för demonstrationer mot regimen. Det finns uppgifter om att personer som har sökt sådant tillstånd har frihetsberövats.

Sedan mars har fredliga demonstrationer regelmässigt beskjutits och angripits av säkerhetstjänsterna, Shabbiha-milisen och militären. Vägspärrar har upprättats för att hindra folk från att ansluta sig till demonstrationer och demonstranter har dödats och sårats.

Konstitutionen medger privata föreningar men ger också staten möjlighet att införa begränsningar. Tillstånd krävs för all föreningsverksamhet.

Socialministeriet har sedan 2004 till uppgift att komma med lagförslag om ny lag för det civila samhället (nuvarande lag om att etablera och driva icke-statliga organisationer är från 1958).

En ny partilag antogs i augusti men ramarna är fortfarande snäva och tillstånd från myndigheterna krävs.

Flertalet registrerade enskilda organisationer är av välgörenhetskaraktär eller står nära statsmakten. Oberoende människorättsorganisationer nekas regelmässigt registrering eller avstår från att ansöka om registrering för att undvika avslag. Ett antal grupper, framför allt människorättsorganisationer och kurdiska partier, verkar därmed utan rättslig grund, vilket gör dem särskilt sårbara. Deras verksamhet är fortsatt svår. Många möten och demonstrationer förbjuds och de möten som tillåts bevakas av säkerhetstjänsten.

10. Religions- och övertygelsefrihet

Syrien är ett land med många religioner och religionsfriheten garanteras i konstitutionen. De olika religiösa samfundens existens och verksamhet skyddas av den formellt sekulära staten. Religionsfriheten inskränks av bland annat den allmänna bristen på yttrandefrihet. I praktiken kan det vara svårt att fritt välja en annan religion än sina föräldrars eller att gifta sig med en person med en annan religionstillhörighet, inte minst på grund av att det inte finns någon äktenskapslagstiftning. Det går dock bra för en person att konvertera till islam men inte tvärtom. Missionerande verksamhet är inte förbjuden i lag men uppskattas inte av myndigheterna. Jehovas Vittnen är förbjudna sedan 1964 och betraktas som en sionistisk organisation. Fredagsböerna övervakas i regel av säkerhetstjänsten. Religiösa samfund måste vara registrerade hos syriska

myndigheter. Inom ramen för kampen mot terrorism har regimen under senare år ökat kontrollen över finansieringen av religiösa välgörenhetsorganisationer och utbildningssäten. Åtskilliga mål som rör personer som anses ha en wahabitisk/salafistisk/islamistisk profil och anklagas för till exempel innehav av olika religiösa texter och att sprida falsk information, behandlas varje månad i säkerhetsdomstolen.

Personer som tillhör Syriens religiösa minoriteter har generellt möjlighet att utöva sin religion. Möjlighet att registrera sig som ateist finns inte. Yezidierna, en religiös minoritet i den kurdiska folkgruppen, erkänns dock ej utan registreras som muslimer.

11. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Enligt konstitutionen garanteras Baathpartiets särställning i stat och samhälle. I Nationella progressiva fronten (NPF) ingår förutom Baathpartiet tio småpartier. Det har i fyra decennier varit olagligt med politisk aktivitet utanför NPF, vilket har lett till att Syrien inte har haft någon reell politisk opposition. I augusti antogs dock en ny parti- och vallag och ett mindre antal partier har registrerats. Förutsättningarna är emellertid små för att denna lag kommer att medföra någon väsentlig förändring.

Konstitutionen stadgar att presidenten ska vara muslim. Presidenten, som också är överbefälhavare för de väpnade styrkorna och generalsekreterare för Baathpartiet, väljs indirekt av folket. Folket kan endast rösta för en presidentkandidat som har utsetts av parlamentet. Mandatperioden är sju år. Det senaste presidentvalet ägde rum den 27 maj 2007. Enligt officiella uppgifter röstade 97,6 procent av väljarna för den sittande presidenten Bashar al-Assad. Valdeltagandet uppges officiellt ha varit 95,8 procent. Presidenten utser vicepresidenterna, premiärministern och ministerrådet.

Konstitutionen slår fast principen om maktdelning mellan statens verkställande, lagstiftande och dömande grenar. Samtidigt ger den presidenten funktioner inom alla tre områden. Fram till dess att undantagslagarna avskaffades var presidenten högsta beslutande instans och hade i denna egenskap långtgående befogenheter.

Parlamentet, som varken kan anses handlingskraftigt eller oberoende, består av 250 ledamöter som väljs i direkta val vart fjärde år. Baathpartiet och Nationella Progressiva Fronten garanteras två tredjedelar av parlamentsplatserna. Resterande tredjedel är reserverad för oberoende – men av statsmakten godkända – kandidater. Det senaste parlamentsvalet ägde rum den 22 april 2007 och kan inte betecknas som vare sig fritt eller rättvist. Parlamentet tar inga egna initiativ och dess roll är begränsad till att ge synpunkter på

regeringens lagförslag. Parlamentsval skulle ha hållits 2011, men sköts upp till våren 2012. Kommunalval hölls i december 2011.

I praktiken förekommer såväl religiös och etnisk som geografisk kvotering till exempelvis regering och parlament. Viss hänsyn tas i praktiken även till balansen mellan kvinnor och män. Det förekommer etniska minoriteter i parlamentet. Andelen kvinnor i parlamentet är cirka 14 procent. Tre kvinnliga ministrar ingår i regeringen.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

12. Rätten till arbete och relaterade frågor

Syrien har ratificerat samtliga åtta centrala ILO-konventioner.

Diskriminering i arbetslivet är ett mindre problem i Syrien. Palestinier och kurder (med undantag för statslösa kurder) liksom andra religiösa och etniska grupper hävdar sig väl på arbetsmarknaden och har i princip samma rättigheter som syrier. Ett problem för flertalet syriska arbetstagare är att lönerna är låga i förhållande till levnadskostnaderna.

Officiellt är arbetslösheten cirka 12 procent. Inofficiellt menar många att den kan vara uppemot 20–30 procent eller ännu högre, särskilt i landets nordöstra del. Inte minst ungdomar drabbas hårt. Sedan mars har arbetslösheten ökat. Många arbetstillfällen har gått förlorade i den politiska och ekonomiska krisens spår. Cirka 40 procent av befolkningen är under 15 år och mer än 200 000 ungdomar beräknas träda in på arbetsmarknaden varje år. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är endast drygt 20 procent, att jämföra med cirka 75 procent bland män. Lagen föreskriver samma lön för kvinnor och män, men det är inte känt i vilken utsträckning detta respekteras i praktiken.

Rätten att bilda fackföreningar garanteras i konstitutionen. I praktiken kan inte arbetstagare organisera sig i från staten oberoende fackföreningar. Alla fackföreningar måste tillhöra det enda centrala förbundet Allmänna fackföreningsfederationen. Denna domineras i sin tur av det statsbärande Baathpartiet, som i slutändan kontrolleras av säkerhetstjänsterna. Lagen förbjuder inte strejker, men strejkrätten begränsas i praktiken av de allmänna inskränkningarna i församlingsfriheten.

Personer som ansöker om statlig anställning måste ha säkerhetstjänsternas godkännande. Ett arbetsrättsligt problem, som framhålls av företrädare för mänskliga rättigheter, är att statligt anställda enligt lagen kan avskedas av

premiärministern utan att skäl anges. Beslutet kan enligt uppgift inte överklagas.

Barn över 15 år får utföra hälsovådligt arbete.

Syriska flickor liksom flickor från Sydostasien och Östafrika arbetar ibland under slavlika förhållanden och utsätts för olika slags missförhållanden inklusive sexuellt våld.

13. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

I konfliktområdena har tillgången till vård varit obefintlig eller bristfällig. Skadade och sjuka har förvägrats vård. Säkerhetstjänsten har sökt efter skadade oppositionella på såväl privata som statliga sjukhus. Det finns samstämmiga uppgifter om att skadade har förts till militärsjukhus. Säkerhetspersonal ska ha uppträtt som läkare på Homs militärsjukhus, där personer ska ha dödats och torterats. Sårade har undvikit att ta sig till sjukhus och tillfälliga kliniker har upprättats i enskildas hem eller i moskéer.

Folk som har försökt att bidra med alternativa vårdmöjligheter har frihetsberövats och misshandlats. Under pågående militära operationer har mat, dryck och medicinsk utrustning inte kunnat tas in i drabbade områden, och sårade och döda har inte kunnat föras ut. Krisen har sannolikt påverkat befolkningens psykiska hälsa i stor utsträckning.

FN:s specialrapportör för rätten till hälsa besökte Syrien i november 2010 och fokuserade då särskilt på tillgången till hälsovård för utsatta grupper, inklusive de i fängsligt förvar, samt tillgång till sexuella och reproduktiva rättigheter. Han menade att landet hade gjort berömvärda framsteg för att förbättra hälsosektorn och att nästan samtliga hälsoindikatorer under de senaste tre decennierna hade förbättrats. Strukturen är sådan att staten tillhandahåller nästintill all service gratis till hela befolkningen. Man pekade dock på ett för lågt deltagande av det civila samhället när det gällde att ta fram en policy överlag, men framförallt i relation till hiv/aids. Vidare noterades framförallt de framsteg som har gjorts gällande nyckelindikatorer för kvinnors och barns hälsa. Barnadödligheten hade sedan 1980 gått ner med 75 procent och mödradödligheten hade gått ner från 107 till 56 per 100 000 sedan 1993. Syrien lovordades för att de tillhandahöll hälsovård och stöd till de irakiska flyktingarna i landet.

Däremot uttrycktes särskild oro över att statslösa kurder saknade rätt till, och hade mycket begränsad tillgång till, hälso- och sjukvård. Det underströks även att ingen hänsyn togs till könsbaserat våld, vilket kunde innebära allvarliga konsekvenser för kvinnors hälsa.

14. Rätten till utbildning

Tillgången till grundläggande utbildning har varit oregelbunden under året på grund av oroligheterna i landet. I belägrade områden har undervisning tidvis inte kunnat bedrivas. Skolbyggnader har också använts som häkten och förvaringslokaler för frihetsberövade oppositionella.

Grundskola upp till högstadiet är obligatorisk och kostnadsfri. Enligt UNICEF har 98 procent varit inskrivna i den grundläggande utbildningen. Deltagande i påbyggnadsundervisning är jämt fördelad mellan kvinnor och män. Skolplikten gäller 15 års ålder. Enligt UNESCO har initiativ tagits till mobila skolor för beduiner.

Andelen läskunniga bland befolkningen över 15 år uppgick enligt FN:s Human Development Index (HDI) för 2011 till 84,2 procent, att jämföra med knappt 65 procent 1990. Läskunnigheten är sämre bland kvinnor, i synnerhet de äldre. Skillnaden mellan könen är betydligt mindre bland ungdomar. Läskunnigheten bland ungdomar mellan 15 och 24 år är cirka 92 procent.

Privata skolor tillåts på alla nivåer efter godkännande från myndigheterna. Exempelvis har flera kristna samfund sina egna skolor och tillåts undervisa på exempelvis armeniska eller arameiska. Kurder tillåts däremot inte att undervisas på kurdiska. De få internationella skolor som finns är kringgärdade av ett restriktivt regelverk och syriska barn behöver särskilt tillstånd för att få gå i dessa.

Det förekommer begränsningar i icke-syriers rätt till fri undervisning, exempelvis statslösa kurder. De har även svårt att bli inskrivna vid högstadieskolor, gymnasium och universitet. Barn till irakiska flyktingar tillåts formellt delta i undervisningen, men praktiska hinder medför att uppskattningsvis 30 procent av de irakiska barnen mellan sex och elva år inte går i skolan. Barn med funktionsnedsättning har begränsad tillgång till utbildning.

15. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Som en följd av militära angrepp har många förlorat såväl bostad som arbete och inkomst. Den ekonomiska utvecklingen har till stor del avstannat. Enligt FN:s utvecklingsorgan UNDP tillhör Syrien de medelutvecklade länderna. Syrien hamnar på plats 119 (av 187) i Human Development Index för 2011 med värdet 0.632. Värdet har förbättrats konstant sedan 1980 då det låg på 0.497. Några nyckelfaktorer i denna beräkning är medellivslängd (75,9 år), läskunnighet bland vuxna (84,2 procent) och BNP (bruttonationalprodukt) per capita (4 295 US dollar).

Den pågående krisen har förvärrat den ekonomiska situationen särskilt för redan svaga grupper.

Det förekommer stora geografiska och sociala variationer i medellivslängd, läskunnighet och inkomst. Förhållandena för befolkningen i de fattigare delarna av landet blir allt svårare. De nordöstra delarna av landet uppvisar sämre resultat för nästan samtliga socioekonomiska indikatorer. I de södra delarna av landet där det finns många städer och tätorter är fattigdom ovanligt, medan kustregionen och de mellersta delarna av landet har medelhög fattigdomsnivå.

Under september månad 2010 besöktes Syrien av FN:s specialrapportör för rätten till mat. Han noterade att landet står inför enorma utmaningar till följd av klimatförändringarna, den stora inströmningen av irakiska flyktingar och ockupationen av Golanhöjderna. Han besökte de av torkan värst drabbade områdena i nordöstra Syrien, där inkomsten för de drabbade grupperna har minskat med så mycket som 90 procent och där många har sett sig tvingade att dra ned på sitt intag av mat. 80 procent av de drabbade säger sig leva på enbart bröd och te med socker. Runt 600 000 personer har flyttat till andra delar av landet. Särskild oro uttrycktes för de statslösa kurdernas situation eftersom deras status är ett betydande hinder för att de fullt ut ska komma i åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive rätten till mat.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

16. Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Trots att konstitutionen slår fast kvinnors och mäns jämställdhet finns det lagstiftning som verkar diskriminera mot kvinnor, framför allt familjelagstiftningen, men även vissa lagrum i den straffrättsliga lagstiftningen och medborgarlagstiftningen. Detta gäller främst medborgarskap (inte möjligt för kvinnor att ge sina barn sin nationalitet), äktenskap, månggifte, förmyndarskap, skilsmässa, vårdnaden om barn, våldtäkt, äktenskapsbrott, hedersrelaterade brott, preventivmedel och abort. Kvinnan är, i utbyte mot att bli försörjd, skyldig att åtlyda sin make.

Religiösa domstolar beslutar i familjerättsliga frågor, som följer religions-tillhörighet vad gäller äktenskap och skilsmässa. I övriga familjerättsliga frågor, till exempel vårdnad av barn, arv och adoption, gäller shari'ah för alla, även icke-muslimer, eftersom det ses som en angelägenhet för den allmänna ordningen. Om en kvinna gifter om sig förlorar hon enligt shari'ah vårdnaden

om barnen till sin mor eller, om barnen har uppnått en viss ålder (2008 höjdes åldrarna till 13 år för söner respektive 15 år för döttrar från tidigare 9 respektive 11 år), till sin före detta make. Det finns även begränsningar i mödrars vårdnadsrätt fram till denna ålder och de kan inte utan faderns medgivande besluta i frågor som rör barnet, till exempel när det gäller resor och bostad. I december 2010 offentliggjorde justitieministeriet att viss flexibilitet bör råda vid beslut om barns inskrivning i eller byte av skola. I denna fråga ska nu modern kunna fatta beslut utan faderns medgivande. En far kan begära reseförbud för ogifta döttrar och en make kan på samma sätt begära reseförbud för sin hustru. Kvinnor som reser utanför Syrien med sina barn, måste be om faderns tillstånd, eller i hans frånvaro tillstånd från annan manlig släkting på fädernet.

Minimiålder för att ingå äktenskap är 17 år för kvinnor och 18 år för män. Under särskilda omständigheter, och med godkännande av fader eller farfader, kan åldern sänkas till 13 år för kvinnor och 15 år för män. Förekomsten av barn- och tvångsäktenskap är hög. Det är svårare för kvinnor än för män att ta ut skilsmässa, dels på grund av striktare regler för kvinnor, dels på grund av att det inte finns några krav på maken att betala underhåll och dela egendom som införskaffats under äktenskapet. Däremot måste mannen betala en med kvinnans föräldrar överenskommen summa i form av hemgift, där hälften går till kvinnan vid eventuell skilsmässa. Arvsrätten tolkas så att kvinnor endast ärver hälften jämfört med män. Ett skäl till detta uppges vara att män har ett livslångt försörjningsansvar för föräldrar och ogifta systrar. Gifta män har även försörjningsplikt gentemot hustrur och barn. Månggifte är tillåtet för muslimska män och förekommer i begränsad utsträckning, främst på landsbygden. Lagstiftningen ger kvinnor samma rätt som män att äga och bruka mark, men i praktiken kan kvinnors handlingsfrihet begränsas av traditionella och patriarkala konventioner också på denna punkt.

Kvinnors delaktighet i det offentliga livet skiljer sig åt mellan stad och landsbygd liksom mellan olika samhällsgrupper. Kvinnors situation präglas av djupt rotade sociala koder och patriarkala mönster som också styr deras möjlighet att välja när det gäller äktenskap, karriär och familjeplanering. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är lågt jämfört med mäns. Ett betydande antal kvinnor arbetar i den informella sektorn, där kontroll och socialt skydd saknas. Syriska kvinnor deltar i det politiska, rättsliga, akademiska och offentliga livet liksom i affärlivet, men i begränsad omfattning. En av landets två vicepresidenter är kvinna. Sju procent av minister- respektive ambassadörsposterna innehas av kvinnor. Kvinnors andel i parlamentet uppgår till cirka 14 procent (30 av 250 platser). Syrien hamnar på plats 106 i UNDP:s könsrelaterade utvecklingsindex.

De senaste två åren har utrymme getts för en offentlig debatt kring vissa frågor som tidigare sågs som tabu, såsom hedersrelaterade brott och våld inom hemmet. För hedersmord stadgas sedan början av 2011 ett minimistraff på fem–sju år, vilket är en skärpning jämfört med tidigare straffsats om två år. Enligt officiella siffror förekommer runt 40 hedersrelaterade mord varje år. Kvinnogrupper beräknar siffran till runt 200.

Våld inom familjen faller under strafflagens allmänna paragraf om misshandel. Våldtäkt inom äktenskapet är dock uttryckligen undantaget från strafflagens paragraf om våldtäkt. Skamproblematiken gör att våldtäkter sällan anmäls. Otrohet definieras som ett brott både för kvinnor och för män. Kvinnors otrohet kan dock ge dubbelt så långt straff (upp till två års fängelse) som mäns och kräver betydligt lägre bevisnivå för fällande dom.

Kvinnors deltagande i upproret i Syrien har inte alltid varit synligt, men de har spelat en viktig roll när det gäller att organisera och stödja demonstrationerna. Kvinnliga människorättsförsvarare har stått i frontlinjen vad gäller att avslöja brotten mot de mänskliga rättigheterna. De har utsatts för godtyckliga gripanden, tortyr och misshandel. I dag lever många av dessa kvinnor gömda. Andra har tvingats fly landet.

17. Barnets rättigheter

Ca 300 barn har dödats sedan protestaktionerna inleddes i mars. Barn har under konflikten frihetsberövats och utsatts för tortyr, misshandel och sexuellt våld. De har tvingats vistas i samma häkten och under samma villkor som vuxna.

Mer än 95 procent av barn som är födda i Syrien registreras vid födseln och får därmed per automatik tillgång till den service staten ger. Övriga fem procent uppges inte registreras till följd av föräldrars okunskap eller kostnader det skulle medföra för dem som bor i avlägsna områden av landet. Beduiner och statslösa är speciellt utsatta grupper. Detta gäller även för de fall där modern är syrier men fadern är av annan nationalitet, eftersom medborgarskap förutsätter en syrisk far.

Den offentliga diskussionen om gatubarn och barnprostitution förblir begränsad. Åtal kan väckas mot barnmisshandel under strafflagens allmänna paragraf om misshandel. Våldtäkt mot barn omnämns specifikt och kan bestraffas med upp till 21 års fängelse beroende på barnets ålder. FN:s barnrättskommitté har rekommenderat Syrien att införa särskild lagstiftning som förbjuder alla former av våld mot barn, inklusive sexuella övergrepp. Under 2011 begick dock den syriska staten systematiska och överlagda övergrepp mot barn inklusive tortyr och sexuellt våld.

Barn mellan tio och arton års ålder kan dömas av en administrativ ungdomsdomstol till förvar i särskilda ungdomsinstitutioner. Institutionerna ska fungera som uppfostringsanstalter, men i praktiken råder fängelseliknande och undermåliga förhållanden. Barn har observerats inför rätta i ordinära domstolar, i kedjor, tillsammans med vuxna fångar.

Utbildning är obligatorisk till 15 års ålder. Flickor och pojkar har enligt lagen samma rättigheter till utbildning och sjukvård. I praktiken är andelen flickor inom utbildningssystemet lägre på alla nivåer. På landsbygden kan sociala värderingar och traditioner inverka negativt på flickors möjlighet till utbildning och arbete. Statslösa kurdiska barn saknar en rad rättigheter.

Minimiåldern för barnarbete har höjts till 15 år. Enligt officiella källor uppskattas 18 procent av arbetsstyrkan utgöras av barn i åldern 10–17 år. Med det ökade antalet irakiska flyktingar har även barnarbetet ökat och fenomenet gatubarn har börjat bli vanligare.

Värnpliktsåldern är 18 år. Värnplikten är obligatorisk för män och frivillig för kvinnor.

18. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

I Syrien finns många olika religioner och folkgrupper som lever tillsammans i relativ harmoni. Krav på särskilt skydd eller rättigheter för minoriteter uppfattas av regeringen som ett hot mot den nationella enheten och vissa grannländers erfarenheter framhålls ofta som avskräckande exempel.

Kurderna är den största icke-arabiska minoritetsgruppen i landet och utgör ungefär tio till femton procent av befolkningen. Kurderna är i stor utsträckning en integrerad del av det syriska samhället men deras minoritetsrättigheter erkänns inte fullt ut. Kurdiska språket är till exempel förbjudet vid undervisning. Ett återkommande problem är oroligheter och våldsamheter i samband med det kurdiska nyårsfirandet, Newroz.

Ungefär 200 000–300 000 kurder är statslösa efter en arabiseringskampanj i norra delen av landet på 1960-talet, då runt 120 000 kurder framtogs sitt syriska medborgarskap. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har uttryckt oro över att statslösa kurder fortfarande inte kan folkbokföras och att de utsätts för diskriminering.

De statslösa kurderna saknar en rad rättigheter som syriska medborgare, inklusive flertalet kurder, har. I enlighet med syrisk medborgarlagstiftning går

statslösheten i arv på faderns sida. De statslösa kurderna betecknas idag av de syriska myndigheterna som antingen ”ajnabi” (”utlänningar”) eller ”maktoumn” (”utan id-handlingar”). Framförallt de senare saknar en rad rättigheter, till exempel när det gäller möjligheten att få pass, tillgången till högre utbildning, att äga fast egendom, bedriva näringsverksamhet eller ingå äktenskap och därmed få möjlighet att registrera sina barn.

I ett dekret i april månad gavs syriskt medborgarskap till den del av den kurdiska befolkningen som tidigare varit registrerad som ”utlänning” i Hasake. Annars är kurderna berövade sina kulturella rättigheter som till exempel att använda och lära ut sitt språk. Vissa kulturella restriktioner har dock upphävts.

De många religiösa minoriteterna i Syrien har rätt att utöva sin religion. För de mycket få judar som finns kvar i Syrien finns det vissa restriktioner för att delta i det politiska livet. Arabiska är det officiella språket i statliga skolor, men undervisning tillåts i så kallade liturgiska språk som arameiska, armeniska och hebreiska.

19. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Syrisk lagstiftning har ingen uttrycklig hänvisning till sexuell läggning, men ”onaturligt sexuellt umgänge” är förbjudet i lag och kan straffas med upp till tre års fängelse. Det förekommer rapporter om gripanden av hbt-personer (homosexuella, bisexuella och transpersoner). Homosexualitet, bisexualitet och transsexualitet är inte socialt accepterat bland allmänheten. Det finns ingen debatt om rätten till frihet från diskriminering på grund av sexuell läggning. Frågan drivs inte av människorättsorganisationer som arbetar i landet.

20. Flyktingars rättigheter

Trots att Syrien inte har anslutit sig till 1951 års flyktingkonvention och inte har någon nationell asyllagstiftning eller asylprocedur så ger landet generöst skydd och bistånd till ett mycket stort antal flyktingar, främst irakier och palestinier. En nationell flyktinglagstiftning är sedan flera år tillbaka under utarbetande i samarbete med FN:s flyktingkommissariat UNHCR och sägs nu vara i slutskedet. UNHCR uppger att samarbetet med de syriska myndigheterna kring flyktingfrågor har fungerat mycket bra.

Runt 470 000 palestinska flyktingar (från 1948 och 1967) är registrerade hos FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar UNRWA i Syrien. De har de flesta rättigheter som syrierna själva har, med undantag av medborgarskap. Syrien hårbärerar det största antalet irakiska medborgare i regionen utanför själva Irak. I slutet av oktober 2010 var runt 140 000 irakiska flyktingar registrerade hos UNHCR i Syrien. Sedan flyktingkrisens början har totalt mer

än 270 000 irakier registrerats hos UNHCR i Syrien. Vissa av dessa har flyttats till tredje land eller har avrest till tredje land på andra sätt. Några har valt att återvända till Irak.

Flyktingar i Syrien har mycket begränsad tillgång till lagligt arbete. I praktiken arbetar dock många utan tillstånd, ofta i tillfälliga, lågavlönade arbeten. Irakiska barn har formellt möjlighet att gå i skolan, men omkring 30 procent bedömdes i en FN-rapport från 2006 stå utanför utbildningssystemet. Sedan 2009 uppskattades denna siffra ha stigit med ytterligare cirka 30 procent.

Den pågående krisen i Syrien har förvärrat läget också för flyktingar. Främst gäller detta deras ekonomiska situation, men de har också blivit offer för den ökande kriminaliteten som följt i krisens spår. Den psykiska ohälsan bland flyktingar ska ha ökat kraftigt.

Det uppges att Syrien utvisar iranska medborgare av den arabiska ahwazi-minoriteten till Iran, där de anses riskera dödsstraff.

Runt 600 000 personer uppges vara internflyktingar från de av återkommande torka värst drabbade områdena i nordöstra Syrien. Antalet internflyktingar till följd av den nu aktuella krisen beräknas under året ha uppgått till minst 156 000. En del har kunnat återvända, då stridigheterna har trappats ner eller på vissa håll upphört, medan andra har fått sina bostäder förstörda eller av andra skäl inte kunnat återvända hem.

21. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Syrisk lagstiftning skyddar personer med funktionsnedsättning från diskriminering och strävar efter att de ska integreras på arbetsmarknaden. För alla företag som har mer än 50 anställda måste minst två procent av de anställda vara personer med funktionsnedsättning. I praktiken skapar dock sociala mönster en svåröverkomlig segregering. Personer med funktionsnedsättning göms ofta undan från det allmänna livet. Offentliga miljöer och kommunikationer är inte anpassade för personer med funktionsnedsättning, vilket ytterligare bidrar till isoleringen. Barn med funktionsnedsättning har begränsad tillgång på utbildning. Syriska myndigheter och lokala organisationer har under senare år gjort vissa ansträngningar för att skydda och rehabilitera personer med funktionsnedsättning och för att öka medvetenheten bland allmänheten.

ÖVRIGT

22. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Ministeriet för arbete och sociala frågor behandlar frivilligorganisationers registreringsansökningar. Enligt Human Rights Watch spelar dock ministeriet en begränsad roll i processen. I praktiken ligger beslutsfattandet hos säkerhetstjänsterna som också kartlägger de potentiella grundarna. Ingen organisation kan utan ministeriets godkännande samverka med eller ta emot finansiering från en organisation utanför Syrien.

Utländska enskilda organisationer har mycket svårt att få tillstånd att verka i Syrien. Ett tiotal organisationer har tillstånd att arbeta med irakiska flyktingar.

23. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

I ljuset av den syriska regimens våld och repression mot fredliga demonstranter, förtryck av civilbefolkningen samt arresteringar av företrädare för de mänskliga rättigheterna och oppositionella har EU, och ett flertal andra länder, beslutat att införa en rad sanktioner riktade mot den syriska regimen och mot personer och företag som är kopplade till regimen och repressionen. Sanktionerna har under året successivt utökats i takt med att repressionen fortgått.

Förekomsten av internationellt finansierade projekt för mänskliga rättigheter är begränsad. Förtroendet för sådana insatser är svagt i Syrien och man hänvisar ofta till västvärldens dubbla måttstockar gällande mänskliga rättigheter.

UNICEF och UNDP bedriver dock program för mänskliga rättigheter. Internationella Rödakorskommittén (ICRC) finns representerad i Syrien. Dessa och andra verksamma organisationer har, i samverkan med syriska Röda Halvmånen, sedan mars månad försökt bidra med vård och livsmedel men har haft stora svårigheter att få tillträde till drabbade områden. ICRC har vid några tillfällen fått tillstånd att besöka allmänna fängelser.

Möjligheterna för utländska enskilda organisationer att verka i Syrien är begränsade.

Från EU-delegationen finns tillgång till medel inom ramen för *European Initiative for Democracy and Human Rights* (EIDHR).

Syrien omfattas av den svenska regeringens regionala biståndsprogram för Mellanöstern och Nordafrika. Ett av programmets prioriterade områden är att främja demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna i regionen, särskilt kvinnors och ungdomars rättigheter. En handfull regionala projekt som innefattar Syrien har hittills genomförts, framför allt av enskilda organisationer eller FN-organisationer.

EU har frusit sitt samarbete med den syriska staten. USA, Kanada, Schweiz, Norge, olika FN-organ, ICRC och International Organisation for Migration (IOM) samarbetade under året aktivt för de mänskliga rättigheterna.